

CORRESPONDENTIE.

Het is ons plan volgende maand te disponeeren over het abonnementsgeld van 1 October 1947—31 Maart 1948. Abonnees, die er de voorkeur aan geven het verschuldigde bedrag ad f 4.— per giro te voldoen, verzoeken wij vriendelijk dit te doen vóór 3 October a.s. op postrekening No. 406040 Bureau „De Reformatie”, met vermelding van den juiste naam volgens het adresbandje.

Abonnees welke via den Boekhandel zijn geabonneerd, moeten niet aan ons, doch aan hun boekhandel betalen.

De Uitgevers.

zij in mindere positie; dan staan zij zwakker om aanspraak te kunnen maken op de kerkelijke stoffelijke goederen.

Daarom, classis Drachten, ga over tot schorsing! In den Naam des Heeren! Als voor Gods aangezicht! Dan helpt ge Ureterp's kerk het profijtlijkst, daar vaart zij straks voor de rechtbank wél bij.

Natuurlijk schuift men van „Synodale” zijde onder deze beweegreden van de adviseerende professoren ook weer een geestelijk fundament: wij hebben toch recht en roeping om op te komen ook voor de stoffelijke goederen van Christus' kerk?

Maar ik aarzel niet, om, wanneer men bij advies tot schorsing van ambtsdragers in Gods kerk, met zulke stoffelijke motieven gaat werken als: 't is makkelijker en voordeliger straks eventueel tegen geschorste dan tegen niet geschorste ambtsdragers te pleiten voor den rechter — ik aarzel niet om rustig neer te schrijven: hier is verwording van de kerkelijke tucht bij zulke hooge leidslieden, hier is misbruik willen maken van de tucht, die geestelijk is, door te benadrukken: kerkgebouw enz. die stoffelijk zijn. Hier is een breuk, een scheiding, wat prof. Holwerda noemt, bij de normen.

En wanneer men van ons dan toch eischt, dat wij zulk een leiding zullen vertrouwen, zonder reserve, dan is ons antwoord in den Naam des Heeren: onttek u zoo spoedig mogelijk aan zulk een leiding van verblinde leidslieden, eer ge zelf met hen in de gracht valt, ter wille van het recht en de waarheid Gods. En om uwer zielen zaligheid. Ja, die beiden”.

Uit dergelijke argumenteering kunnen we de denkwijzen en de handelwijzen dezer Heeren leeren kennen. 10 Sept. '47.

S. GREIJDANUS.

DE CENSUR DER PROFESSOREN.

Volgens besluit van deputaten, door onze synode benoemd voor eventuele samenspreking, hebben wij in de afgelopen weken een begin gemaakt met de publicatie van een reeks gegevens over de schandelijke wijze, waarop na 1942 een aantal trouwe geloovigen op tyrannieke manier van de tafel des Heeren zijn geweerd.

Dat was echter nog maar een begin van het ontstellend relaas der feiten. Immers, de ontaarde tucht-oefening keerde zich vooral tegen de voorgangers, de dragers van het bijzondere ambt in de gemeente (en tegen de kandidaten voor den dienst des Woords op een speciale manier). Het blijkt ook hier noodig, de „resultaten” van deze kerkverwoestende methode te registreren voor het heden en de toekomst.

Natuurlijk kan er ook in dit geval niet aan gedacht worden, een volledig overzicht te geven van den gang der gebeurtenissen in hun samenhang. Die taak blijft wachten op samenvattende publicaties van kerkhistorici. We herhalen daarom ook niet meer de verschillende bindingsbesluiten en dreigementen, die vanwege de generale synoden sinds 1942 de kerken zijn ingezonden (we verwijzen daarvoor naar de diverse geschriften der laatste jaren). Eveneens herinneren we slechts terloops aan de wegzending van enkele afgevaardigden uit de generale synode (de predikanten Van Dijk en B. A. Bos). Onze taak zal zich moeten beperken tot de zoo beknopt mogelijke letterlijke weergave van de taal der gestreken vonnissen. Daarbij zullen we ook de wering van de kandidaten en de uitsluiting van geheele kerken niet voorbijzien.

Hoewel de procedure betreffende prof. Schilder in haar bijzonderheden bekend genoeg heeten mag (althans bij de werkelijk meelevende gemeenteleden), nemen wij volledigheidshalve den tekst van het over hem gevelde schorsingsbesluit hier nog eens over. Men herinnert zich, hoe op 6 October 1942 (toen al!) door de synode ten aanzien van prof. Greijdanus en prof. Schilder het volgende besluit genomen werd:

„De synode, eischt van beide hoogleeraren de categorische verklaring — en dit schriftelijk vóór 15 November a.s. — dat zij zich de facto conformeren aan de besluiten der synode en aan de uitvoering daarvan op loyale wijze hun medewerking zullen verleenen”.

In hun antwoord schreven de beide hoogleeraren, dat zij meenden aan de synode „alle recht te moeten ontzeggen, om ons een eisch te stellen van zoodanigen inhoud en op zoodanige wijze, als in Uw brief is geschied”. De verdere historie van dien „eisch” is vermeld in prof. Schilders apologie: „De waarheid luistert nauw”.

Op 25 Febr. 1944 werden aan prof. Schilder de volgende ultimatieve vragen voorgelegd (nadat op

dienzelfden datum de synode reeds had uitgesproken, „dat hij zich aldus schuldig gemaakt heeft aan de in art. 80 K.O. genoemde zonde van scheurmaking”):

1. Of gij hartelijk leedwezen uitspreekt over de door U aangenomen houding tegenover de Synode?

2. Of gij U conformeeert aan de besluiten van de Synode Sneek-Utrecht in haar voortgezette zittingen sedert September 1942 genomen?

3. Of gij erkent, dat Uw adviezen, aan de Kerk van Kampen in Uw schrijven van October 1942 gegeven, hadden moeten zijn nagelaten?

4. Of gij belooft, niets te zullen leeren, wat met de leeruitspraken van de Synode van Sneek-Utrecht niet ten volle in overeenstemming is?

5. Of gij belooft, dat gij op geenerlei wijze tegen die leeruitspraken in de kerken actie zult voeren?

Deze vragen spreken voor zichzelf; vooral nu, na enkele jaren. De leugen-bewering, dat feitelijk niemand om de leer werd bemoeilijkt, is hierdoor al afdoende weerlegd.

Zoals bekend, beantwoordde prof. Schilder deze vragen, na een korte toelichting, telkens met „neen”. Op 23 Maart 1944 volgde zijn schorsing met het volgende vonnis:

„De Generale Synode....., overwegende:

1e. dat prof. Schilder in een schrijven van Oct. '42 aan den kerkeraad van Kampen o.m. geadviseerd heeft, dat deze het door die Synode beslotene overeenkomstig art. 31 K.O., niet voor vast en bondig besluit zou houden;

2e. dat hij niet voldaan heeft aan de door de Synode van Utrecht uitgesproken verwachting, te erkennen, dat zijn adviezen aan de kerk van Kampen hadden moeten worden nagelaten;

3e. dat hij zich, ook zelfs na herhaalde oproeping, onttrokken heeft aan de behandeling van de dusgenaamde meningsverschillen in de zittingen van de Synode van Sneek-Utrecht, in Mei-Juni 1942;

4e. dat hij tegen de leeruitspraken der Synode geen gravamina of andere bezwaren bij deze Synode ingediend heeft, en thans deze leeruitspraken, hoewel de Synode die tegen door anderen ingebrachte gravamina bevestigd en gehandhaafd heeft, openlijk bestrijdt;

5e. dat hij de kerken opwekt de binding aan die leeruitspraken niet te aanvaarden, als ook in strijd met de beslissing van de Synode van Sneek-Utrecht, dat de classes zich bij de examina vergewissen moeten van de instemming der kandidaten met die leeruitspraken, te handelen;

6e. dat hij geweigerd heeft zijn leedwezen over de door hem aangenomen houding uit te spreken, te erkennen dat zijn adviezen aan de kerk van Kampen in zijn schrijven van Oct. '42 gegeven, hadden moeten zijn nagelaten, te beloven niets te zullen leeren wat met de leeruitspraken van de Synode van Sneek-Utrecht niet ten volle in overeenstemming is en te verklaren, dat hij op geenerlei wijze tegen die leeruitspraken in de kerken actie zal voeren; en dat hij alzoovolhardt in de door hem aangenomen houding tegenover de Synode als wettige vergadering van de Gereformeerde Kerken;

sprekt uit, dat hij zich aldus schuldig gemaakt heeft aan de in art. 80 K.O. genoemde zonde van scheurmaking, en besluit:

1e. met diep leedwezen hem, op grond van artt. 79 en 80 K.O. en op grond van de „Regelen betreffende de beëindiging van de schorsing in, en het verlenen van verlof uit den dienst van hen, die aan de Theologische Hoogeschool van de Gereformeerde Kerken in Nederland in vasten dienst onderwijs geven” in zijn ambtelijke bediening als hoogleeraar aan de Theologische Hoogeschool en als Emeritus-Dienaar des Woords van de Gereformeerde Kerk van Rotterdam-Delfshaven te schorsen voor den tijd van drie maanden, teneinde hem gelegenheid te bieden zijn afdwaling te belijden en alsnog zich nader te verklaren met betrekking tot de hem voorgelegde vragen, waartoe de Synode hem met allen aandrang opwekt en waartoe zij van den Heere bidt, dat Hij hem geve alles wat hij in dezen weg behoeft.....” (het slot spreekt alleen over de adressen voor kennisgeving van dit vonnis).

Het moderamen van die synode liet op het vonnis deze zinsnede volgen: „Met groote droefheid heeft de Synode deze beslissing genomen, doch na de pertinent-onthoudende antwoorden van prof. Schilder bleef haar geen andere weg open.....” („Toelichting”, pag. 49).

Op 26 Juli 1944 werd prof. dr S. Greijdanus in zijn ambten geschorst. Zijn vonnis luidde:

„De Generale Synode....., overwegende:

1. dat prof. Greijdanus niet bereid is zich gewillig te onderwerpen aan de uitspraak der Synode over zijn gravamina;

2. dat hij zich opzettelijk en welbewust keert tegen het besluit der Synode van 16 Dec. '43, dat in onze Kerken niets mag worden geleerd, dat met de leeruitspraken van 1942 niet ten volle in overeenstemming is;

3. dat hij blijkens meerdere publicaties zijn afwijkend gevoelen blijft propageeren en daarin de kerken opwekt de bindendverklaring, inzake het door hem betwiste punt niet te aanvaarden, waardoor groote onrust, verwarring en tweedracht in onze Kerken werd aangericht;

4. dat hij, vermaand over dit optreden naar aan-

KORTE NOTITIES.

We noemen géén namen.

Maar in een Kerkbode lezen we, dat in een gemeente, groot tienduizend zielen, in een kerkgebouw, dat plaats biedt aan twaalfhonderd kerkgangers, zegge tweehonderd personen den avonddienst bezochten: „Jongens — een enkele. En die er zijn, schamen zich voor hun gemeente, schamen zich voor de ledige plaatsen”. En de vraag wordt in dat Kerkblad opgeworpen: „Is onze stad geestelijk aan het versterken? Is er geen honger meer?”

We noemen geen namen.

Want wat hier gesignaleerd wordt, staat niet op zichzelf.

Zoo is het in vele steden.

Maar we gelooven, dat de vraag: „Is er geen honger meer?” eerst dan kan worden gesteld als er een andere vraag is voorafgegaan. Deze: „Is er nog brood?”

In een Jeugdkrant, uitgegeven als bijlage van een Kerkbode in X. lezen we een artikel over: „Sportverdwazing”. Met de strekking van dat artikel waren we het goed eens. Maar als de schrijver van genoemd artikel het heeft over een „onzinnige hardlooperswedstrijd en wijst op Psalm 147:10b en 11: „Hij (d.i. de HEERE) heeft geen welgevallen aan de beenen des mans: de HEERE heeft een welgevallen aan degenen, die op Zijn goedertierenheid hopen”, dan wordt het ons toch wel een beetje te machtig. Dan moeten we denken aan een paar visschersvrouwtjes, die zich zéér principieel tegen de invoering van het vak „Lichamelijke oefening” op een Christelijke school verzetten met een beroep op den text, dat „de lichamelijke oefening tot weinig nut is”.

Brengt men Psalm 147 in dit verband te pas, dan kan men zich ook wel verzetten tegen hengstenkeuring en het paardenstamboek. Want in vers 10a staat: „Hij (d.i. de HEERE) heeft geen lust aan de sterkte des paards”.

Het gaat in Psalm 147 niet tegen sterke paarden en tegen sterke beenen, tegen het stamboek en tegen de sport, maar tegen menschen, die op sterke paarden en op sterke beenen vertrouwen, die hun hoop stellen op een sterk leger in oorlogstijd, en die vergeten, dat de HEERE de poorten van Jeruzalem van sterke grendelen voorziet en dat Hij Slons landpalen in vrede stelt (vs 13 en 14).

Men gebruikte toch de Schrift recht! D. E. C.

leiding van het geschrift: De verklaring der Synode van 1905 enz., geweigerd heeft te erkennen den goeden kerkelijken weg verlaten te hebben en evenmin heeft willen beloven zich voor herhaling te zullen wachten;

5. dat hij bij herhaling, zoowel in brieven aan de Synode als in publieke geschriften, door niet deugdelijk bewezen, zelfs onbewijsbare beschuldigingen en verdachtmakingen den goeden naam en eer der Synodes van 1905, 1939/43 en 1943/44 heeft aangetast en daardoor tegen 't vijfde en het negende gebod van de Wet des Heeren, naar de uitlegging van den Heidelb. Catechismus, is ingegaan;

6. dat hij over dergelijke uitlatingen reeds door de Synode van 1939/43 in haar schrijven van 29 April 1943 en daarna namens de thans zittende Synode in de samenspreking van 12 April 1944 vermaand is geworden en niettemin geen enkele beschuldiging of verdachtmaking heeft willen terugnemen en daarover zijn leedwezen heeft willen uitspreken, zoodat hij de kerkelijke vermaning hardnekkig verwerpt;

sprekt uit, dat hij zich aldus heeft schuldig gemaakt aan bestrijding van de leeruitspraken na de beslissing over zijn gravamina, aan voortgaande onwilligheid om zich aan het oordeel der meeste kerkelijke vergadering te onderwerpen, aan het aanrichten van scheuring en tweedracht in de Kerken, en aan herhaalde overtreding van het 5e en 9e gebod;

en besluit met diep leedwezen prof. dr S. Greijdanus ingaande heden, 26 Juli 1944, op grond van het Onderteekingsformulier, zoowel voor de Dienaren des Woords, als voor de Hoogleeraren der Theologische Hoogeschool en volgens art. 79 en 80 der Kerkenordening, en in zijn rechten als Emeritus Hoogleeraar aan de Theologische Hoogeschool, behoudens zijn financiële rechten, en als Emeritus Dienaar des Woords van de Gereformeerde Kerk van Paesens e.a. te schorsen voor den tijd van drie maanden, teneinde hem gelegenheid te geven tot verootmoediging te komen en van deze dwaalwegen terug te keeren, waartoe de Heere hem genadig verleene alles wat hij in dezen weg van noode heeft.....” (het slot handelt over de wijze van publicatie).

We constateeren weer (zie het begin van het vonnis): de binding aan de leer van 1942 geeft hier grond voor schorsing. Andere opmerkingen houden we op dit oogenblik maar terug. L. DOEKES.